

Kopienu spēks iedvesmo darboties!

“Ir jāsāk darīt, un tiem, kas jau dara, – jāturpina! Neviens no malas neizdarīs to, kas svarīgs vietējiem iedzīvotājiem. Ir jārikojas pašiem!” – ar šādiem iedvesmojošiem vārdiem Alūksnes lauku partnerības valdes priekšsēdētāja Santa Harjo – Ozoliņa uzrunāja aktīvos kopienu cilvēkus, kuri trešdien pulcējās Apē konferencē “Kopienas spēks – radīt, iedvesmot, darīt”. “Katra kopienas ceļš ir unikāls. Var strādāt pēc vienādas metodikas, bet rezultāts vienmēr būs katram savs. Tieši tāpēc ir vērtīgi dalīties un iedvesmot citus,” iedrošināja S. Harjo – Ozoliņa. Apē tas arī notika – aktīvi cilvēki no Alūksnes, Smiltenes, Valmieras un Gulbenes novadiem dalījās pieredzē par to, kā ar sadarbību, radošumu un iniciatīvu stiprināt vietējās kopienas.

Kopā var vairāk

Trīs spēcīgas kopienas tuvējā apkārtnē, kas ir kā piemērs un iedvesmotājs citiem – Apes, Kalncempju un Jaunannas pagasta iedzīvotāji. Savukārt Alūksne ir labs piemērs tam, kā sadarboties un līdzdarboties – jau 13 gadus vairākas organizācijas strādā zem viena jumta. Kopienas spēks ir “Alūksnes un Apes novada fonds”, kas ir izveidojis kā kopienas fonds un piesaista ziedojumus tam, kas iedzīvotājiem patiesi svarīgs, piemēram, dzīvnieku mājai, ģimenēm, slimiem bērniem, kultūrai, jauniem talantiem, Ukrainas atbalstam.

Konferencē par to, kā “Ape rada, dara un bauda”, stāstīja Apes apvienības pārvaldes vadītāja Liene Ābolkalne, Apes Kultūras centra vadītāja Ilva Sāre un biedrības “Apes Jauniešu klubs “Slīdes”” pārstāve Daiga Bojāre. Apē viss sākās jau 2005. gadā ar pirmo iedzīvotāju forumu, pēc kura izveidojās vairākas jaunas biedrības, kas joprojām aktīvi darbojas un kopā veic nozīmīgus darbus visai kopienai. Apes cilvēki dara, nevis gaida, kad izdarīs kāds cits. Spilgts piemērs, kā kopienai sadarboties, var izdarīt daudz, ir 100 Labie darbi Apei, kurus plānots izdarīt līdz Ape simtgadei. Tos izdomā un izdara paši iedzīvotāji. Ja ideja ir iekopt centrālo dobi – tad gan darbu paveica, gan nepieciešamo sagādāja paši iedzīvotāji. Tā arī svētkus apenieši svin tādus, kā paši vēlas, jo paši tos rada un īsteno. “Šobrīd viss darbojas kā viens zobrats. Tomēr tikai mums pašiem šis zobrats ir jāieeļlo jeb jākopj, lai viss labi iesāktais neizzustu. Mēs Apē strādājam ar iedzīvotāju iniciatīvām un idejām, bet, lai zinātu, ko cilvēki vēlas, ir jārunā,” teica I. Sāre.

Rosīgos cilvēkus L. Ābolkalne salīdzināja ar gaismas nesējiem – “ja viens var iedegt sveci, visa kopiena kopā spēj iedegt veselu laukumu”. Tomēr ne vienmēr viss notiek viegli. Kopienas iesaistīšanu viņa ilustrēja ar stāstu: “Trīs kaimi-

KOPIENĀS ir spēks, par to varēja pārliecināties konferencē “Kopienas spēks – radīt, iedvesmot, darīt”, kas tika rīkota projekta “Alūksnes NVO atbalsta centrs – saliedētas un atbalstošas kopienas veicinātājs” ietvaros ar finansiālu atbalstu no Sabiedrības integrācijas fonda no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.

ņi izdomāja, ka vajag uzcelt tiltu pāri grāvim. Pirmais atnesa dēlus, otrs atnesa dēlus, bet trešais noteica, ka tas nav iespējams. Tilts tapa, kamēr trešais nebija klāt. Tieši tā darbojas rosīgas kopienas – ja arī kāds saka nē, aktīvie iedzīvotāji izdara.”

No darītājiem līdz Viedajam ciemam

Jaunanna Alūksnes novadā ir īpaša vieta – pirmā teritorija novadā, kas ieguvusi Viedā ciema statusu. Tas nav nejauši, jo jaunannieši vienmēr bijuši darītāji, nevis tikai runātāji. Baiba Gusta un Elita Jansone no biedrības “Interesu centrs Jaunanna” stāstīja, ka Viedā ciema iegūšanas process ļāva kopienai paskatīties uz sevi no malas, izvirzīt nākamās mērķus un izveidot stratēģiju. “Cilvēki ir pagasta asinsrite – viņi labprāt iesaistās visās aktivitātēs. Esam pašpateicami un mēģinām darīt saviem spēkiem. Jaunannā ir aktīvi cilvēki, bagāta daba un daudzveidīga kultūra. Mums izdodas, jo darām kopā. Mēs esam dažādi, bet kopā veidojas stipra piederības sajūta. Liela nozīme ir arī uzņēmējiem, kas pierāda, ka laukos var ne tikai izdzīvot, bet arī attīstīties,” stāstīja E. Jansone.

Jaunannas pagastu skāra nozīmīga reforma – slēgta vietējā skola. Tomēr šis lēmums kopienu nesašķēla, bet gan vēl vairāk saliedēja – visiem bija viena sāpe, un visi domāja, kā rīkoties tālāk. “Gribam dzīvot labi savā vietā un paši darām, lai tā būtu. Iedzīvotāji iesaistās visās aktivitātēs – piemēram, pavasarī notiek lielā tārka, kas pulcē daudz pagasta iedzīvotāju un noslēdzas ar kopīgām pusdienām kā īstiem svētkiem. Kopīgi svinam arī kopienas svētkus, kuros katrs iedzīvotājs dod

savu devumu. Ir izveidojies arī Supertētu pulciņš, kas vēlas būt labs piemērs saviem bērniem,” minēja B. Gusta. Visu kopīgais lepnums ir Jaunannas skaistā daba un pašu veidotā dabas taka, ko iedzīvotāji turpina papildināt un arvien atjauno.

Kalncempji negaida – viņi rīkojas!

Aiva Lielbārde un Anta Spilva no biedrības “Mēs Kalncempjiem” dalījās pieredzē, kā arī mazā pagastā var būt rosīgi un aktīvi iedzīvotāji. Šo stāstu jau šomēnes izstāstījām laikraksta lapaspusēs. Viņu darbošanās sākās tikai pagājušajā gadā, kad Kalncempju pagasts netika iekļauts sarakstā, kur notiks kopienu svētki, lai gan tādi bija plānoti visos citos pagastos. Iedzīvotāji ar to nebija mierā, un tas kļuva par pēdējo pilienu, kas pamudināja celties kājās un sākt darīt. Kopš tā laika nosvinēti ne vieni vien svētki, dejots ballēs, čakli strādāts talkās, dibināta biedrība, un pagasta iedzīvotāju apņēmība darīt sava pagasta labā arvien aug.

“Darbojamies un darām savam priekam. Viens no biedrības mērķiem ir celt Kalncempju iedzīvotāju pašapziņu un iedrošināt – jo, šajos gados sēžot mājās, ir radusies doma, ka mēs neko nevaram, mums nekas nepienākas. Nē – mēs esam, mums vajag un mēs varam. Ideju mums ir daudz, tikai žel, ka ne visas var īstenot tik ātri kā gribetos. Ticam, ka Kalncempji kļūs par teritoriju, kur darbīgi cilvēki darīs labas lietas, un pagasts būs dzīvs!” stāsta aktīvās Kalncempju iedzīvotājas. Viņas uzsver – vispirms katram ir jāsāk ar sevi, pēc tam jāmeklē domubiedri un jādara, nebaudoties, ka var nesanākt. Neva-

jag gaidīt – vajag rīkoties! “Būs sarežģīti, būs daudz jauna un nezināma, taču ar katru reizi mēs mācāmies, kļūstam zinošāki un spēcīgāki,” iedrošināja A. Lielbārde.

Lauki sākas ar cilvēku

Lauki sākas ar cilvēku, ja teritorijās nebūs cilvēku, nebūs vajadzīgas ne biedrības, ne arī pašvaldības radītie pakalpojumi vai infrastruktūra, ir jāpārliecināta Linda Karlsona, biedrības “Cilvēks. Iniciatīva. Kopiena” Bilskas pagastā pārstāve. “Daudz varam padarīt saviem spēkiem. Veiksmes stāsts ir Bilskas ezera takas izveide, ko sāka veidot 2017. gadā. Tad arī apzinājāmies, kad daudz ko varam paveikt paši saviem spēkiem. Pirmos 500 metrus tieši tā arī izveidojām paši savām rokām. Tie, kuri saskārušies ar projektiem, zina, ka materiāls un darbs maksā vienlīdzīgi, tādēļ negribas maksāt par darbu, ja par to naudu varētu iegādāties materiālus. Tieši paveikt vairāk bija dziulis darīt pašiem. Šobrīd izbūvēti nepilni divi kilometri, atlicis izbūvēt vēl 300 metrus,” stāstīja L. Karlsona.

Viņa atceras pirmo pagasta iedzīvotāju forumu, uz kuru ieradās vien seši cilvēki. Lai cik liela bija vilšanās un kauns, tieši šajā forumā izskanēja idejas, kas tagad kļuvušas par tradīcijām. Viena no tām – Alejas svētki – iet roku rokā ar labdarību. Svētki ir ne tikai iespēja satikties un atpūsties, bet arī mācīties ziedot – un ziedošanas mērķis vienmēr ir ciema sirds, Bilskas ezera, labiekārtošana.

Darbs un tradīcijas

Kopiena var veidoties arī caur uzņēmējdarbību. Radošā zīmola SIA “LAUX” īpašnieces Marta Vētra un Madara Mestere no Valmieras

savā saimniecībā pulcē cilvēkus, un tieši šie cilvēki ir viņu kopiena. Viņas attīsta radošo lauksaimniecību – audzē dārzeņus, ziedus, gatavo ēdienu un veido notikumus, kas vieno cilvēkus. Viņu saimniecības šķūnī ir noticis “Lappier Zemnieku forums”, godinot Ozolmuižas seno nosaukumu un saknes. Saimniecībā regulāri notiek sezonāli pasākumi, piemēram, Lieldienu svinības, Māmiņdienu, Ziemassvētku gaidīšanas tirdziņi. “Mūsu pasākumi ir nelieli, bet tieši tādus mēs tos vēlamies – lai varam ar katru sasveicināties, aprunāties un būt klātesošas,” sacīja uzņēmēja.

Arī stipra ģimene var būt kopiena. Spilgts piemērs tam ir zemnieku saimniecība “Ķelmēni” Gulbenes novada Rankas pagastā – ģimene, kurā bērni ar lepnumu turpina vecāku iesāktu graudkopības un maizes cepšanas darbu. “Ķelmēnu” maize šodien ir kļuvusi par kvalitātes un tradīcijas simbolu, taču viss sākās pirms vairāk nekā 35 gadiem ar diviem drosmīgiem cilvēkiem, kuri, nebaudoties no nezināmā, mainīja profesiju un dzīvi, lai darītu to, kam tic.

Pusi no maizei nepieciešamajiem rudziem audzē pašu laukos, otru – iegādājas no vietējiem zemniekiem Alūksnes un Gulbenes pusē. Ķimenes – neatņemama rudzu maizes sastāvdaļa – arī audzētas turpat, Rankā. “Svarīgi, lai izejviela neceļotu tālu, bet nāktu no tuvējās apkārtnes. Sadarbība ar vietējiem zemniekiem ir mūsu darba sirds – tā dod jēgu un uztur dzīvas tradīcijas. Ar cieņu pret meistarību un skatu nākotnē mēs turpinām to, ko sāka mūsu vecāki,” puda maizes ceptuves īpašniece Rūta Mūrniece. **AMZ**

Teksts un foto: **Agita Bērziņa**